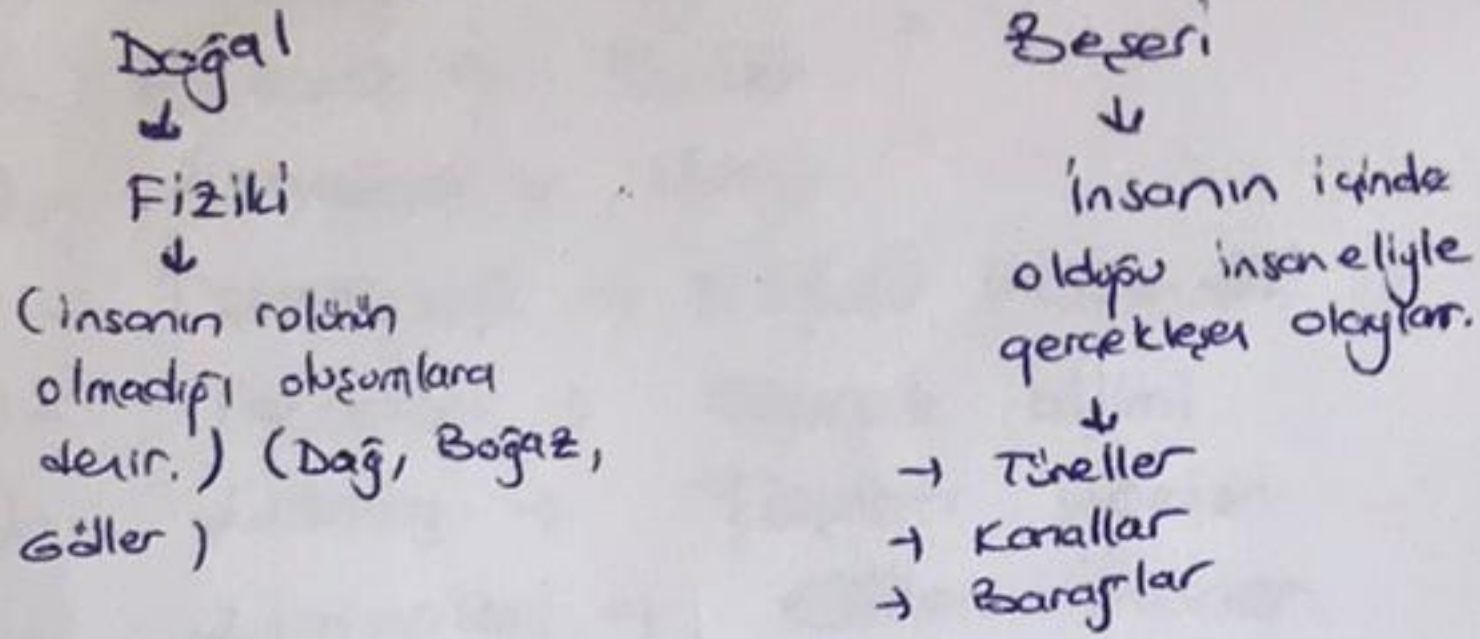

Doğa ve İnsan

Coğrafya: Doğal ve Beşeri olaylar arasındaki ilişkiyi inceleyen bilimdir.

Coğrafyanın Bölümleri

1- Fiziki Coğrafya → Doğal olayları inceler.

Fiziki Coğrafyanın Alt Dalları

- ①- Klimatoloji → İklim Bilimi
- ②- Jeomorfoloji → Yer şekillerini inceler.
- ③- Hidroloji → Suları inceler.
- ④- Kartografya → Haritayı inceler.
- ⑤- Biyocoğrafya: Bitki ve hayvanları inceler.

Flora (Bitki) Fauna (Hayvan)

2- ~~Ekonomik~~ Ekonomik Coğrafya (para)

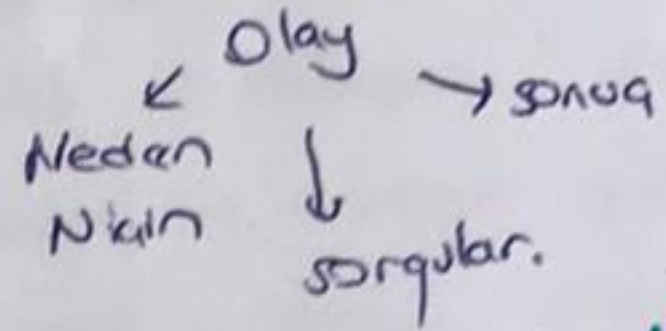
1- Tarım	3- Hayvancılık	5- Madencilik
2- Sanayi	4- Ormanlık	6- Turizm
		7- Ticaret.

3- Beşeri Coğrafya:

- ①- Nüfus 2- Yerleşme ve ③- Göç
konularını ele alır.

Coğrafyanın İlkeleri

1- Nedensellik: Olaylar arasında neden - sonuç ilişkisini sorgular.

2- Bağlam (Karıllıklı ilqi):

Olaylar arasındaki bağlara denir.
ör: Sanayinin yoğun old. yerlerde nüfus fazladır.

Sanayi → nüfus

3- Dağılı: Coğ. en önemli ilkesidir. Dağılı ilkesi sadece coğrafya bilimine ait bir ilkedir.

* Olayların gerçekleştiği yere dağılı denir. Yer belirtmek için harita kullanılır.

Not: Bir cümlede "YER" belirtilmişse ya da "HARİTA" üzerinde bir gösterim yapılmışsa "DAĞILI" ilkesi vardır.

Not: Ya da bir cümlede NEREDE sorusunun cevabı varsa dağılı ilkesi yapılmıştır.

ör: Türkiye'de çay Rize'de yetiştirilir.

Coğrafyaya Yardımcı Bilimler:

1- Jeofizik: Yerin iç yapısını inceler.

2- Zooloji → Hayvan Bilimi

3- Botanik → Bitki "

4- Astronomi → Uzay "

5- Demografi → Nüfusu inceler.

6- Pedoloji → Toprak bilimi

7- Litoloji → Taşları inceler.

8- Limnoloji → Göllerini inceler.

9- Oseanografi → Okyanusları inceler.

DOĞA - İNSAN ETKİLEŞİMİ

Doğa — insan

* Doğa ile insan arasında karşılıklı etkileşim vardır.

* Doğa ile insan arasındaki etkileşim sanayi Devriminden önce sonra değişmiştir.

SANAYİ DEVRİMİ

Öncesinde

Doğa insanı daha çok etkiliyordu.

Not: Doğanın insan üzerinde etkisinin çok olduğu ülkeler gelişmemiştir.

sonra

İnsan doğayı daha fazla etkilemeye başladı.

Not: İnsanın doğa üzerinde etkisinin fazla olduğu ülkeler gelişmiştir.

Ör: Sanayi Dev.

Önce. Orta Amerika'da yer değiştirmek için Güney Amerika'nın topraklarını dolandırmak gerekirdi.

Sonra. aılan Panama Kanalıyla direkt geçiş sağlanmıştır.

İnsan → Doğayı etkilemiştir.

1- Doğa - Doğayı Etkiler:

Ör: Eğim ve yağışın fazla olduğu yerlerde → Heyelan olur.

Ör: Yağış fazla → Akarsu taşmış.

Ör: Sanayi Dev. önce

İngiltere ile Fransa arası ulaşım gemi ile gerçekleşirdi. Devrimden sonra denizden Atlantik'ten yapılan mang Tüneli vasıtasıyla iki ülke arasında trenle ulaşım sağlanmıştır.

İnsan → Doğayı etkiledi.

2. Dağa - insani etkiler:

Ör: Dağlık alanlarda → ulaşım zordur.

Ör: Kurak alanlarda → Nadas uygulanır.

Not: Bu konuda soru çözerken

DİKKAT! Ne → Neyi etkilemiştir,

3. İnsan - Doğayı Etkiler.

Ör: Dağlık alanlarda + Tüneler yapılarak ulaşım kolaylaşmıştır.

Ör: 'İsrail göl alanında kurulmasına rağmen + Sulama yaparak Nadas yapmamaktadır

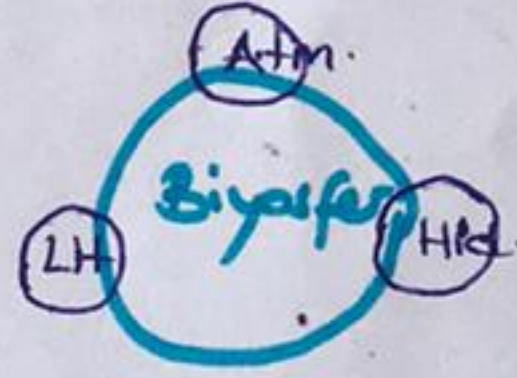
Doğal Gevce (muhteşem Dörtlü)

① Litosfer: Taş küre

② - Hidrofer: Su küre

③ - Atmosfer: Hava küre

④ - Biyosfer: Canlı küre

① - Dünya'ya en yakın yıldız → Proxima Centauri

② - Amerika'nın bulunduğu gezegen → Pluton.

③ - Dünya'ya en yakın gezegen → Venus

④ - Kızılgezegen olarak tanımlanan gezegen nedir? MARS

⑤ - Güneş sistemindeki bütün gezegenler batıdan doğuya doğru dönmektedir. Ancak ters istikamette yani doğudan batıya dönen tek gezegendir: VENUS

⑥ - En büyük gezegen: JUPİTER.

⑦ - En küçük gezegen: PLUTON.

- ① MERKÜR
- ② - VENUS
- ③ - DÜNYA
- ④ - MARS
- ⑤ - JUPİTER
- ⑥ - SATÜRN
- ⑦ - URANUS
- ⑧ - NEPTÜN
- ⑨ - PLUTON

③

DÜNYA'NIN ŞEKLİ

GEOD

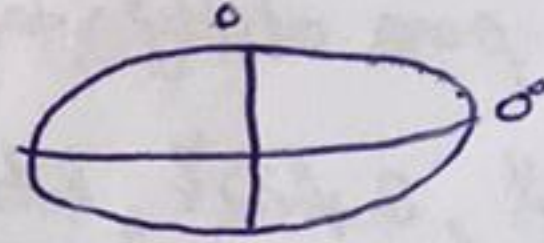
KÜRESEL

1- Dünya'nın Geoid Şekli ve Sonuçları:

- * Dünya'nın kendine has Ekvator'dan şişkin kutuplardan barık şekline Geoid denir.
- * Dünya' bu şekli kendi eksenini etrafında döner döner almıştır. (Eksen hareketi)

* Ekvator çizgisinin uzunluğu tam bir meridyen yayının uzunluğundan fazladır.

NOT! Dünya Geoid değil de tam yuvarlak olsaydı o zaman Ekvatorun uzunluğu ile tam bir meridyen yayının uzunluğu da eşit olurdu.

Geoid Şeklin Sonuçları

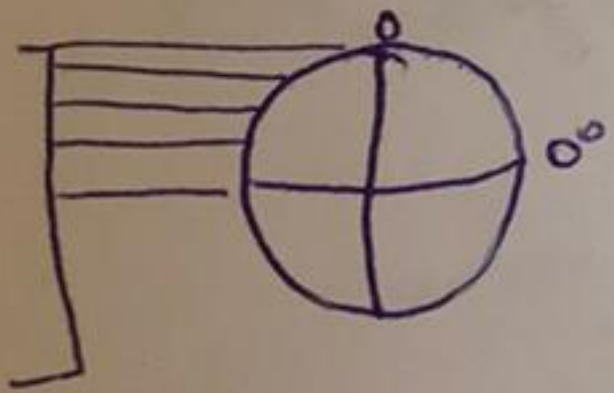
2- Ekvatorun yarıçapı kutupların yarıçapından 21 km fazladır.

3- Kutuplar yerin merkezine daha yakındır. Ekvator'da azdır.

NOT! Yerçekimi Ekvator'dan kutuplara gidildikçe artar.

→ NOT! Dünya yuvarlak olsaydı yerçekimi Ekvator ve kutuplarda eşit olurdu.

DÜNYA'NIN KÜRESEL ŞEKLİ VE SONUÇLARI

① Dünya'nın şekline bağlı olarak Dünya'nın bir yönü aydınlık iken diğer yanı karanlık olur.

② Güneş ışınlarının geliş açısı Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe azalır.

* Buna bağlı olarak sıcaklık da kutuplara gidildikçe azalır.

Dr! Kutuplarda 6 ay gece 6 ay gündüz yaşanır. 6 aylık gündüzün yaşandığı sürede Güneş hiç batmamasına rağmen kutuplarda buzların erimemesinin nedeni Güneş'in çok eğik açıyla ve ısı kaybına uğrayarak kutuplara ulaşmamasıdır.

①

③- Cisimlerin gölge boyu Ekvator'dan kutuplara gidildikçe azalır.

④- Ekvator'dan kutuplara gidildikçe Gizgisel hız azalır.

⑤- Paralellerin boyları Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe kısalır.

⑥- meridyenler arası mesafe de Ekv. kutuplara gidildikçe azalır.

⑩- Sürekli Basınç Kuşakları

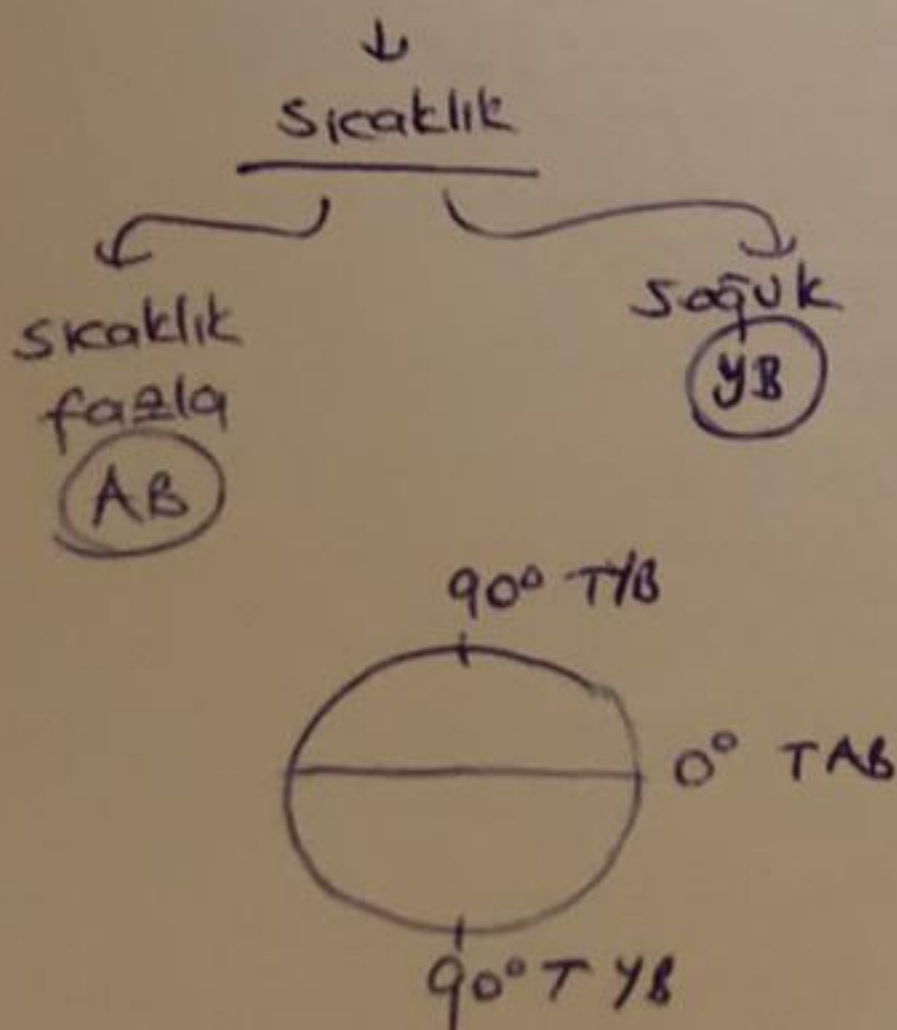
Termik Basınç Kuşakları

Dinamik Basınç Kuşakları

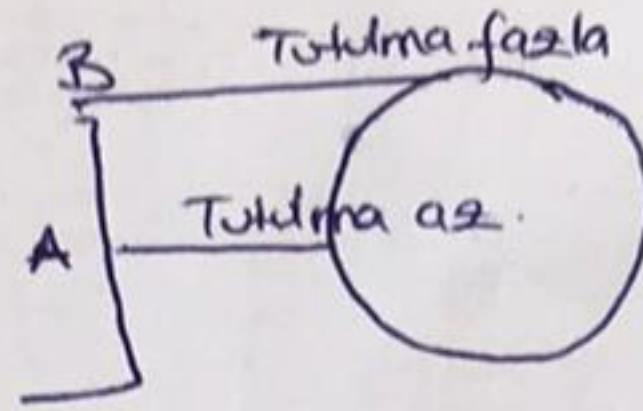
Dünya'nın şekline bağlı olarak sıcaklığın değişmesiyle oluşmuştur.

0° Ekvator ve 90° Kutup Noktasında.

Günlük (Ekser) hareketine bağlı olarak oluşmuştur.
↓
30° ve 60° enlemlerde oluşmuştur.

⑤- Güneş ışınlarının Atmosfer'deki tutulma oranı Ekvator'dan kutuplara gidildikçe artar.

⑧- Haritalardaki basülme oranı Ekv. kutuplara doğru artar.

⑨- Kutup Yıldızının görünümlü açısı K.Y.K'de kutuplara doğru gidildikçe artar.

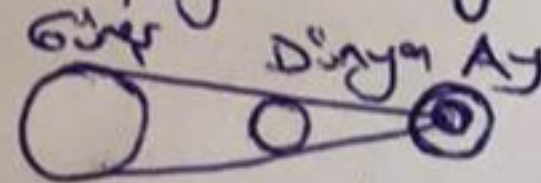
NOT! Kutup Yıldızını gördüğümüzde açısı onun bulunacağı enlemi verir.

Ör: 40° ile görünüyor ise 40° K enleminde dir.

NOT! G.Y.K'de görülmez.

NOT! GALİLEO → Dünya yuvarlak dediği için idam ettirilmişdir.

→ AY TUTULMASI: Dünya'nın küresel şeklinin kanıtlarından biridir. Güneş ile Ay arasında Dünya girer. Dünya'nın gölgesi Ay'ın üzerine yuvarlak olarak düşer.

→ MACELLANI Dünya'nın yuvarlak olduğunu kanıtlamıştır.

→ Gemi: Sahile yaklaşan geminin önce dumanını sonra bacasını sonra kendisini görürüz.